

ازدواج موقت و شبهات آن

کلیدواژه: ازدواج موقت، شبهات، توصیه‌ها.

پرسش: ازدواج موقت و شبهات مربوط به آن و علت عدم پذیرش آن در جامعه چیست؟

پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - موانع ازدواج موقت
  - ۲ - ازدواج موقت
  - ۳ - تعریف ازدواج موقت
  - ۴ - احکام دیگر ازدواج موقت
    - ۴.۱ - ارث نبردن زن و مرد
    - ۴.۲ - صحت عقد با مهریه
    - ۴.۳ - عده منعه
    - ۴.۴ - عده وفات
      - ۴.۴.۱ - بیان یک نکته
    - ۴.۵ - نسب و ارث در فرزندان
    - ۴.۶ - منع مطالبه نفقه برای زن
  - ۵ - حکمت تشریح ازدواج موقت
  - ۶ - راه‌حل مناسب
    - ۶.۱ - راه اول
    - ۶.۲ - راه دوم
    - ۶.۳ - راه سوم
    - ۶.۴ - راه چهارم
  - ۶.۴.۱ - دیدگاه اسلام
  - ۶.۴.۲ - حدیثی از امام صادق
  - ۶.۴.۳ - حدیثی دیگر
- ۷ - عمر و تحریم منعه
    - ۷.۱ - حدیثی از امام علی
      - ۷.۱.۱ - نکته
  - ۸ - پاسخ به شبهات
    - ۸.۱ - تشریح ازدواج موقت
      - ۸.۱.۱ - تشویق به ازدواج موقت
      - ۸.۱.۲ - منع از ازدواج موقت
      - ۸.۱.۳ - حدیثی از امام کاظم
    - ۸.۲ - نیازهای زن
  - ۹ - دلایل زنان در تحقیقات
  - ۱۰ - مشکلات زنان در ازدواج موقت
    - ۱۰.۱ - صاحب فرزند شدن
    - ۱۰.۲ - ایجاد ناامیدی و افسردگی
    - ۱۰.۳ - نگاه منفی جامعه
    - ۱۰.۴ - ثبت نکردن قانونی صیغه
  - ۱۱ - توصیه‌های اسلام به زن و مرد
    - ۱۱.۱ - توصیه به زنان
      - ۱۱.۱.۱ - شناخت نیازها
      - ۱۱.۱.۲ - شناخت منعه و آثارش
      - ۱۱.۱.۳ - اعتقاد به عنوان یک اصل دینی
      - ۱۱.۱.۴ - عده نگه داشتن
      - ۱۱.۱.۵ - شناخت مرد و انگیزه‌اش
      - ۱۱.۱.۶ - ثبت قانونی عقد موقت
      - ۱۱.۱.۷ - پرهیز از فکر آرمانی
      - ۱۱.۱.۸ - حفظ شخصیت
    - ۱۱.۲ - توصیه به مردان
      - ۱۱.۲.۱ - عدم قصد شهوت‌رانی
      - ۱۱.۲.۲ - ضایع نکردن حقوق همسر

۱۱.۲.۳ - اعتیادآور بودن متعه
۱۱.۲.۴ - پیروی از فرمان الهی
۱۱.۲.۵ - احسان به زنان

بی‌سرپرست
۱۲ - منابع
۱۳ - پانویس
۱۴ - منبع

موانع ازدواج موقت

یکی از دلایل حقانیت و استواری **آیین اسلام**، جامعیت این آیین است که در تمام موضوعات مربوط به **زندگی** مادی و معنوی بشر، سخن گفته است؛ و برای جامعه انسانی تا **روز رستاخیز** برنامه ارائه کرده است. از جمله این موضوعات، نظام حقوق خانواده است؛ روزگاری که حقوق خانوادگی، زیر پا گذاشته شده بود، **اسلام** یک برنامه عظیم و شگفت‌انگیزی به اجتماع بشری عرضه کرد. [۱] خدای حکیم برای حفظ بنیان **خانواده** و حفظ اجتماع از انحرافات اخلاقی و به جهت مصلحت‌ها و حکمت‌هایی که در **ازدواج** وجود دارد، در شرایط خاصی ازدواج مجدد را **تشریح** کرده است.

ازدواج موقت

«متعه» و به تعبیر برخی کتب فقهی و قانون مدنی، «**نکاح منقطع**»، یا چنان‌که امروز مصطلح شده، «**ازدواج موقت**» یا به تعبیر عامه مردم، «**صیغه**» از ابتدای ظهور اسلام، امری مشروع بوده است. [۲]

تعریف ازدواج موقت

ازدواجی که برای مدت معین و با **مهریه** مشخص واقع می‌شود و با تمام شدن مدت و زمان آن، بدون نیاز به **طلاق** از هم جدا می‌شوند.

احکام دیگر ازدواج موقت

احکام دیگری که در این ازدواج وجود دارد، به قرار زیر است:

← ارث نبردن زن و مرد

۱. در این ازدواج، **زن** از **مرد ارث** نمی‌برد، مگر آن‌که در ضمن عقد شرط ارث شود.

← صحت عقد با مهریه

۲. اگر **مهریه** ذکر نشود، عقد **باطل** است.

← عده متعه

۳. در صورت هم‌بستر شدن، بعد از تمام شدن مدت آن، باید عده نگه دارد (۴۵ روز).

← عده وفات

۴. اگر شوهر در آن زمان وفات کند، باید **عده وفات** نیز نگه دارد (چهار ماه و ده روز).

← بیان یک نکته

تذکر: مورد سوم و چهارم با ازدواج دائم مشترک است.

← نسب و ارث در فرزندان

۵. فرزندی که از این ازدواج به وجود آید، از نظر نسب و ارث با فرزندان ازدواج دائمی فرقی ندارند.

← منع مطالبه نفقه برای زن

۶. زن **حق** مطالبه نفقه ندارد، مگر آن‌که در ضمن عقد شرط کرده باشد. [۳]

حکمت تشریح ازدواج موقت

خداوند در **قرآن کریم** می‌فرماید: «و زانی را که متعه (ازدواج موقت) می‌کنید، **واجب** است مَهْر آنها را بپردازید و گناهی بر شما نیست در آنچه بعد از تعیین مَهْر، با یک‌دیگر توافق کرده‌اید». (ترجمه مکارم شیرازی) [۴]

راه حل مناسب

اگر یک جامعه‌ای گرفتار مشکلات زیر شود، چه راه‌حلی برای آنها مناسب‌ترین گزینه است؟
در جامعه‌ای که بیش‌تر **جوانان** آن، امکانات و شرایط ازدواج دائم آن را ندارند، در مسافرت‌ها و مأموریت‌های طولانی که باعث دوری **مردان** از همسران خود می‌شود، گرفتاری و مشکلات **زنان** در دوران مریضی، **عادت ماهانه**، بیش‌تر ایام **بارداری** و...، طولانی بودن ایام تحصیلات برای دانش‌جویانی که توان ازدواج دائم را ندارند، وجود **زنان بیوه** و بی‌سرپرست و دارای فرزند در اجتماع و ده‌ها مشکل دیگر که جوامع امروزی با آنها دست‌وپنجه نرم می‌کنند.
این گروه‌ها، چه‌گونه با غرایب جنسی و عاطفی خود مقابله کنند؟

← راه اول

راه اول این است که از داروهای کشنده **غریزه جنسی** استفاده کنند.

← راه دوم

راه دوم، **رهبانیت** و **ریاضت** است.

← راه سوم

راه سوم، بی‌بندوباری و **فحشا** است.

← راه چهارم

راه چهارم، ازدواج **موقت** است.

← دیدگاه اسلام

اسلام هیچ‌کدام از این سه راه اول را معقول و منطقی نمی‌داند و می‌گوید که نیازهای طبیعی باید به صورت طبیعی و مشروع برطرف شود و چاره کار را در پیشه کردن **عفت** یا ازدواج موقت می‌داند. [۵]

← حدیثی از امام صادق

امام صادق (علیه السلام) فرموده‌اند: «**خداوند** حکیم تمام چیزهایی که انسان را مست می‌کند، بر **مؤمنان حرام** کرد و در عوض آن، ازدواج موقت را مشروع و **مباح** ساخته است.» [۶]

← حدیثی دیگر

در فضیلت این ازدواج، امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «هر کس به این **سنت الهی عمل** کند و آن‌گاه **غسل** نماید، خداوند از هر قطره **آبِ غسلش**، هفتاد **ملائکه** می‌آفریند تا برای او **استغفار** نمایند تا **روز رستاخیز**، و برای کسانی که منکر **منته** هستند تا **روز قیامت**، **لعنت** کنند.» [۷]

عمر و تحریم منته

در کتاب **صحیح مسلم** (از کتب **اهل سنت**) آمده است که عمر در بالای منبر خطاب به مردم گفت: چند چیز در زمان **پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم)** حلال بود که من آن‌ها را حرام می‌نمایم و مرتکبین آن‌ها را کیفر می‌کنم: ازدواج موقت، **حج تمتع** و جمله «**حی علی خیر العمل**» در **اذان و اقامه**.

← حدیثی از امام علی

حضرت **امیرالمؤمنین، علی (علیه السلام)** فرموده‌اند: «اگر **عمر** ازدواج موقت را ممنوع نمی‌کرد، جز انسان‌های **شقی** و بی‌شرافت، کسی **زنا** نمی‌کرد.» [۸]

← نکته

نهی خلیفه دوم، یک نهی سیاسی بود و نه شرعی و قانونی. برای آگاهی بیشتر به کتاب **سیری در مسائل خانواده** مراجعه کنید.

پاسخ به شبهات

اکنون به برخی شبهات درباره ازدواج موقت، پاسخ می‌دهیم:

← تشریح ازدواج موقت

۱. آیا تشریح ازدواج موقت برای تأمین هوسرانی است؟

یکی از اصول مسلم **اسلام**، مبارزه با هوابرستی و **شهوت پرستی** است. در اسلام کسی که دنبال **هوسرانی** باشد، ملعون و مورد **نفرت** خداوند است. از طرف دیگر، **ریاضت** و **رهبانیت** در اسلام مردود است و بی‌بندوباری و **انحرافات جنسی** نیز **حرام** است. این ازدواج در شرایط ضروری و به جهت تأمین مصالح اجتماع است.

← تشویق به ازدواج موقت

از طرف دیگر بنا بر ممنوعیت خلیفه دوم، این **سنت اسلامی** متروک شد. **ائمه (علیهم السلام)** برای این‌که این سنت فراموش نشود، برخی را تشویق به این امر می‌کردند. این‌جا بود که یک **مصلحت** و **حکمت** ثانوی با حکمت اولی **تشریح** نکاح منقطع توأم شد. و آن احیای یک سنت متروکه است؛

← منع از ازدواج موقت

و گاه که **ائمه مردان** متأهل را از این کار منع می‌کردند، به اعتبار **حکمت اولی** این قانون است. [۹]

← حدیثی از امام کاظم

امام کاظم (علیه السلام) فرمودند: «این کار برای کسی رواست که خداوند او را با داشتن همسری از این کار بی‌نیاز نکرده است؛ اما کسی که دارای همسر است، فقط هنگامی می‌تواند دست به این کار بزند که دسترس به همسر خود نداشته باشد.» [۱۰]

← نیازهای زن

۲. آیا نیازهای زن در ازدواج موقت تأمین می‌شود؟

زن نیازهای عاطفی - روانی همچون نیاز به **عشق**، نیاز تأیید و توجه اجتماعی، نیاز به داشتن فرزند، نیاز اقتصادی و ... دارد. دختران و زنانی که در پی کسب عشق و **فداکاری**، کسب تعهد و مسئولیت فرد دیگری در زندگی مشترک، ایجاد سرپناه و تکیه‌گاه مطمئن روحی - عاطفی هستند و دست به ازدواج موقت می‌زنند، بدانند که با این **ازدواج**، تمام آن نیازها برطرف نمی‌شود؛ و پس از اتمام زمان آن، دچار **یأس**، ناکامی و ناپسامانی روحی و روانی می‌شوند؛ [۱۱] زیرا ازدواج برای **زن** پیوندی بالاتر از **شهوت** و **نیاز جنسی** است. پیوندی سرشار از عشق و فداکاری و صمیمیت واقعی و **محبت قلبی** است. مادر شدن با عظمت‌ترین، زیباترین و هنرمندانه‌ترین رویداد در زندگی یک زن است، و این نیاز معمولاً در ازدواج موقت قابل تأمین نیست. بنابراین اصل در ازدواج، دائم بودن است؛ چون در آن، همه نیازهای **مرد و زن** تأمین می‌شود و ازدواج موقت در زمان‌های خاص و شرایط معینی برای افراد معینی ضرورت پیدا می‌کند.

دلایل زنان در تحقیقات

زن‌هایی که **ازدواج موقت** کرده‌اند، دلایل خود را در یک تحقیق این‌گونه بیان کردند:

۲۸ درصد به دلیل اقتصادی، ۸/۵۸ درصد دلیل عاطفی و روانی، تنهایی و خانوادگی، ۲/۱۳ درصد دلیل جنسی. [۱۲]

بنابراین باید ازدواج موقت در قالب یک **فرهنگ** درآید و شرایط آن برای افراد تبیین شود و شبهات مربوط به آن جواب گفته شود و توسط کارشناس و روان‌شناس آسیب‌شناسی آن مشخص شود و این نیاز زمان و همکاری سازمان‌هایی مثل **وزارت فرهنگ و ارشاد**، رسانه‌ها و ... دارد.

مشکلات زنان در ازدواج موقت

مشکلاتی که در این ازدواج متوجه **زنان** است:

← صاحب فرزند شدن

۱. صاحب فرزند شدن بزرگ‌ترین مشکل زنان منته می‌باشد.

← ایجاد ناامیدی و افسردگی

۲. زنان، کاملاً نگاه عاطفی و روانی در این ازدواج دارند و برخورد احساسی و هیجانی با این موضوع دارند و وقتی که مدت آن تمام می‌شود، مبتلا به **یأس** و ناکامی و **افسردگی** می‌شوند. البته این مشکل بیش‌تر در زنان زیر ۴۰ سال است.

← نگاه منفی جامعه

۳. نگاه منفی جامعه به این نوع ازدواج. به جهت همین نگرش منفی، این **ازدواج** غالباً مخفیانه انجام می‌شود و این ایجاد **ترس**، **اضطراب** و نگرانی می‌کند. برای رفع این مشکل باید زمینه‌سازی و بسترسازی فرهنگی، اجتماعی شود.

← ثبت نکردن قانونی صیغه

۴. عدم ثبت قانونی صیغه از طرف خیلی‌ها، که به تبع آن، اثبات همسری از سوی طرفین مشکل است.

برخی توصیه‌های اسلام به زن و مرد، بدین شرح است:

← توصیه به زنان

توصیه‌های مهم به زنانی که قصد ازدواج موقت دارند:

← شناخت نیازها

۱. خود و مجموع نیازهایشان را به‌خوبی بشناسند و نیز راه‌های تأمین آنها را بررسی کنند.

← شناخت منعه و آثارش

۲. ازدواج موقت را با تمام شرایط، ویژگی‌ها و پی‌آمدها و آثارش، شناخته و میزان اثرگذاری آنها را بر زندگی خود دریابند.

← اعتقاد به عنوان یک اصل دینی

۳. به این ازدواج به عنوان یک اصل و باور دینی اعتقاد داشته باشند و به اصول آن متعهد باشند.

← عده نگه داشتن

۴. عده (۴۵ روز) را بعد از تمام شدن مدت ازدواج - در صورت همبستری - رعایت کنند.

← شناخت مرد و انگیزه‌اش

۵. مردی که از آنها تقاضای ازدواج موقت می‌کند، کاملاً بشناسند و انگیزه‌های او را از این ازدواج بدانند.

← ثبت قانونی عقد موقت

۶. این اقدام را قانوناً ثبت نمایند و از پی‌آمدهای تلخ عدم ثبت قانونی جلوگیری کنند.

← پرهیز از فکر آرمانی

۷. با فکر این‌که بعد از این ازدواج، آن را به ازدواج دائم تبدیل کنند، اقدام به این کار نکنند.

← حفظ شخصیت

۸. ارزش، منزلت، شخصیت، عزت نفس خود را حفظ کنند.

← توصیه به مردان

توصیه‌های مهم به مردانی که قصد ازدواج موقت دارند:

← عدم قصد شهوت‌رانی

۱. به قصد شهوت‌رانی اقدام به ازدواج موقت نکنند.

← صایع نکردن حقوق همسر دائم

۲. حقوق همسران دائمی خود را تضییع نکنند.

← اعتیادآور بودن منعه

۳. به عنوان یک عمل همیشگی و دائمی و در همه جا انجام ندهند که مداوم بودن آن اعتیاد می‌آورد.

← پیروی از فرمان الهی

۴. برای پیروی از فرمان الهی و سنت اسلامی اقدام به این ازدواج کنند.

← احسان به زنان بی‌سرپرست

۶. برای احسان به محرومان و ایجاد پناهگاه امن و آرامش برای زنان بی‌سرپرست باشد.

منابع

۱. تحلیلی بر روان‌شناسی زن در ازدواج موقت، طلعت رافعی، نشر دانژه، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش.
۲. سیری در مسائل خانواده، حبیب‌الله طاهری، بین الملل، چاپ اول، ۱۳۸۱ ش.
۳. نظام حقوق زن در اسلام، مرتضی مطهری، صدرا، چاپ چهاردهم، ۱۳۶۹ ش.

پانویس

۱. ↑ بابازاده، علی‌اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص ۷، بدر، چاپ چهارم، ۱۳۷۸ ش.
۲. ↑ زنان پرده‌نشین و نخبان جوشن‌پوش، ص ۲۵، ترجمه ملیحه مغازه‌ای، نشر نی، چاپ اول، ۱۳۸۰ ش.
۳. ↑ طاهری، حبیب‌الله، سیری در مسائل خانواده، ص ۱۹۵.
۴. ↑ نساء/سوره ۴، آیه ۲۴. ^[۱]
۵. ↑ بابازاده، علی‌اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص ۱۷۸، بدر، چاپ چهارم، ۱۳۷۸ ش.
۶. ↑ بابازاده، علی‌اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص ۱۷۹، بدر، چاپ چهارم، ۱۳۷۸ ش.
۷. ↑ بابازاده، علی‌اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص ۱۸۴، بدر، چاپ چهارم، ۱۳۷۸ ش.
۸. ↑ بابازاده، علی‌اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص ۱۸۴، بدر، چاپ چهارم، ۱۳۷۸ ش.
۹. ↑ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، نظام حقوقی زن در اسلام، ج ۱، ص ۸۲، صدرا، چاپ دوم، ۱۳۷۹ ش. ^[۲]
۱۰. ↑ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، نظام حقوقی زن در اسلام، ج ۱، ص ۸۲، صدرا، چاپ دوم، ۱۳۷۹ ش. ^[۳]
۱۱. ↑ رافعی، طلعت، تحلیلی بر روان‌شناسی زن در ازدواج موقت، ص ۳۱، نشر دانژه، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش.
۱۲. ↑ رافعی، طلعت، تحلیلی بر روان‌شناسی زن در ازدواج موقت، ص ۵۰، نشر دانژه، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش.

منبع

